МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра адміністративного права, процесу та митної безпеки

Затверджено
Науково-методична рада ДПУ,
від 30. 09. 2025 № 2
Голова НМР _____ І. ШЕМЕЛИНЕЦЬ

Робоча програма навчальної дисципліни

«Адміністративно-правова протидія тінізації економіки» для
підготовки здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань К Безпека та оборона
спеціальність К9 Правоохоронна діяльність
освітньо-професійна програма «Правоохоронна діяльність»

Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Адміністративно-правова протидія тонізації економіки» укладена на основі освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності К9 Правоохоронна діяльність, затвердженої Вченою радою Університету від «29» 05.25 протокол № 15.

Укладачі:

О.КУРІНСЬКИЙ к.ю.н., завідувач кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки

Т.КАСЯНЮК к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність»

Т.ЧАСОВА к.ю.н., доцент, доцент кафедри фінансових розслідувань та економічної безпеки

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою адміністративного права, процесу та митної безпеки, від 05.09.25 № 2.

Завідувач кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки

О.КУРІНСЬКИЙ к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи, від 15.09.25 № 1.

Голова вченої ради Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи

Т. Яцик к.ю.н., доцент заступник директора з навчально-методичної роботи

Завідувач навчально-методичного відділу Г.ГРИЩУК доктор філософії

Реєстраційний № _____

Зміст

1. ПЕРЕДМОВА……4
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ……5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ……5-6
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ……7-9
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ……9-13
6. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ……13-15
7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ……16-19
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА……20-22
9. ЛИСТ МОНІТОРИНГУ ТА ДОДАТКИ ……23

1.ПЕРЕДМОВА

Анотація навчальної дисципліни Адміністративно-правова протидія тінізації економіки займає важливе місце в підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності К9 Правоохоронна діяльність. Навчальна дисципліна спрямована на формуванні теоретичних та практичних основ неформальних операцій, які не відображаються в офіційній статистиці. Саме тому, навчальна дисципліна «Адміністративно-правова протидія тінізації економіки » допоможе здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня вивчити особливості тіньової економіки, визначення теоретичних засад та обґрунтування змісту і заходів детінізації економіки України.

Метою вивчення навчальної дисципліни є «Адміністративно-правова протидія тінізації економіки» є формування у здобувачів вищої освіти навичок щодо проведення узагальнення теоретичних надбань з визначення юридичного поняття тіньової економіки, її ознак, джерел, систематизації положень окремих нормативно-правових актів, що регулюють правові заходи протидії тіньовій економіці, набуття інших практичних навичок у напрямі організації та застосуванні адміністративно-правових заходів профілактики, відповідальності та припинення тіньової економічної діяльності.

Завданням навчальної дисципліни «Адміністративно-правова протидія тінізації економіки» є формування у здобувачів вищої освіти навичок щодо проведення узагальнення теоретичних надбань з визначення юридичного поняття тіньової економіки, її ознак, джерел, систематизації положень окремих нормативно-правових актів, що регулюють правові заходи протидії тіньовій економіці, набуття інших практичних навичок у напрямі організації та застосуванні адміністративно-правових заходів профілактики, відповідальності та припинення тіньової економічної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліни-пререквізити: «Теорія держави і права», «Конституційне та муніципальне право України», «Кримінальне право України» Дисципліна-постреквізит: інструмент протидії тіньовій економіці, показати напрями взаємодії податкового та митного контролю в контексті детінізації

Методи навчання:

- за характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні (лекції, дискусія, розповідь), наочні (демонстрація презентації до теми) та активні методи навчання у відповідності до спеціалізації досліджень здобувачів вищої освіти (цільова аудиторія);
- за організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні.

Форми організації занять. Лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна та індивідуально-консультаційна робота, розгляд та аналіз ситуаційних завдань, кейсів, застосування інформаційних технологій та елементи дистанційного навчання в системі Moodle.

Форми та засоби діагностики результатів навчання. Контроль успішності навчання здобувачів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю. Формами поточного контролю є:

- усне опитування;
- тестування;
- розв'язання задач, виконання вправ, певних розрахунків.
- письмові модульні контрольні роботи.

Підсумковий контроль – диф.залік.

Організація поточного та підсумкового контролю здійснюється з використанням засобів дистанційного навчання в системі Moodle.

2.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	обов'язкова	
Модулів – 2	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
	22 год.	4 год.
	Практичні	
	10 год.	2 год.
	Семінарські заняття	
	8 год.	2год.
	Самостійна робота	
	78 год.	110 год.
	Практичне заняття	
	10	2
	Індивід.-консультац. робота	
	2 год.	2 год.
	Форма семестрового контролю: диф. залік	

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними компетентностями та програмними результатами навчання:

Компетентності	Результати навчання
ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у	ПРН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів. ПРН7. Оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у процесі управління правоохоронним підрозділом в різних умовах обстановки, а також розробляти відповідні аналітичні та інформаційні матеріали, робити усні та письмові звіти та доповіді. ПРН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних

практичних ситуаціях.	сферах юридичної діяльності.
ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	ПРН2. Координувати діяльність суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також здійснювати взаємодію з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.
ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ПРН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.
ЗК10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПРН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.
СК1.Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно- правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.	ПРН7. Оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у процесі управління правоохоронним підрозділом в різних умовах обстановки, а також розробляти відповідні аналітичні та інформаційні матеріали, робити усні та письмові звіти та доповіді.
СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок,безпекуособистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.	ПРН3. Організовувати та керувати діяльністю підрозділів, які здійснюють правоохоронну діяльність.
СК4.Спроможність організовувати і керувати діяльністю підрозділів, створених для виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.	ПРН3. Організовувати та керувати діяльністю підрозділів, які здійснюють правоохоронну діяльність.
СК5.Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.	ПРН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.
СК.6. Здатність керувати самостійною роботою осіб, що навчаються, та бути наставником для молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок.	ПРН18. Мати навички вирішення завдань у складі міжвідомчих органів з проблем забезпечення безпеки та підтримання правопорядку.
СК.7. Здатність ефективно здійснювати правове виховання молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок.	ПРН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.
СК8. Здатність визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організовувати підлеглих для їх виконання, бм.66а на себе відповідальність за результати виконання цих завдань.	ПРН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання (120 год/4 кредити ЄКТС)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Лекції (год.)	Семінарське заняття (год.)	Практичне заняття (год.)	Інд.-конс. Робота під керівни - цтвом (год.)	СРС (год.)	Всьо го (год.)
Змістовий модуль 1. Поняття, ознаки, детермінанти тіньової економіки (правовий аспект). Тіньова економічна діяльність як загроза національній безпеці (1 -3)							
Т.1	Зміст навчальної дисципліни «Адміністративно-правова протидія тіньовій економіці». Тіньова економіка як правова категорія, її міждисциплінарний характер. Загальні положення криміналістичної методики.	4	2	2	2	14	24
Т.2	Тіньова економічна діяльність як загроза національній безпеці.	2		2		10	14
Т.3	Нормативно-правове регулювання детінізації економіки.	4	2			10	16
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)							
Всього по модулю:		10	4	4	2	34	54
Змістовий модуль 2. Правові заходи протидії тіньовій економіці (4-7)							
Т.4	Адміністративно-правовий статус суб'єктів протидії тіньовій економіці.	2		2		10	14
Т.5	Сутність, зміст та поняття адміністративно-правових та інших заходів протидії тінізації економічних відносин та їх співвідношення.	4	2	2		10	18

Т.6	Характеристика окремих видів адміністративно-правових заходів детінізації економіки	4	2			14	20
Т.7	Адміністративно-правова профілактика тонізації економіки.	2		2		10	14
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)							
Форма підсумкогового контролю – диф.залік							
Всього по модулю:		12	4	6		44	66
Разом годин з курсу:		22	8	10	2	78	120

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти заочної форми навчання (120 год/4 кредити ЄКТС)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Лекції (год.)	Семінарське заняття (год.)	Практичне заняття (год.)	Інд.-конс. Робота під керівни - цтвом (год.)	СРС (год.)	Всьо го (год.)
Змістовий модуль 1. Поняття, ознаки, детермінанти тіньової економіки (правовий аспект). Тіньова економічна діяльність як загроза національній безпеці (1 -3)							
Т.1	Зміст навчальної дисципліни «Адміністративно-правова протидія тіньовій економіці». Тіньова економіка як правова категорія, її міждисциплінарний характер. Загальні положення криміналістичної методики.	2		2	2	16	22
Т.2	Тіньова економічна діяльність як загроза національній безпеці.					16	16

Т.3	Нормативно-правове регулювання детінізації економіки.					16	16
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)							
Всього по модулю:		2	0	4	2	48	54
Змістовий модуль 2. Правові заходи протидії тіньовій економіці (4-7)							
Т.4	Адміністративно-правовий статус суб'єктів протидії тіньовій економіці.	2				16	18
Т.5	Сутність, зміст та поняття адміністративно-правових та інших заходів протидії тінізації економічних відносин та їх співвідношення.					16	16
Т.6	Характеристика окремих видів адміністративно-правових заходів детінізації економіки					15	15
Т.7	Адміністративно-правова профілактика тонізації економіки.		2			15	17
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)							
Форма підсумкогового контролю – диф.залік							
Всього по модулю:		2	2	0		62	66
Разом годин з курсу:		4	2	2	2	110	120

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ДЕТЕРМІНАНТИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ (ПРАВОВИЙ АСПЕКТ). ТІНЬОВА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

Тема 1. Зміст навчальної дисципліни «Адміністративно-правова протидія тіньовій економіці». Тіньова економіка як правова категорія, її міждисциплінарний характер.Загальні положення криміналістичної методики.

План лекційного заняття

1. Поняття «економіка»,співвідношення економіки і права.
2. Поняття «тіньова економіка» як правова категорія, її юридично значимі ознаки.

3.Співвідношення економіки та тіньової економіки.

4.Зміст навчальної дисципліни «Адміністративно- правова протидія тіньовій економіці»

5.Наукові підходи до визначення поняття тіньової економіки.

6.Міждисциплінарний характер тіньової економіки.

7.Методи обчислення обсягів економіки.

8.Сучасний стан тіньової в Україні та окремих зарубіжних країнах.

План семінарського заняття

1. Поняття «економіка»,співвідношення економіки і права.
2. Поняття «тіньова економіка» як правова категорія, її юридично значимі ознаки.
3. Співвідношення економіки та тіньової економіки.
4. Зміст навчальної дисципліни «Адміністративно- правова протидія тіньовій економіці»та її значення для формування компетентностей юриста.
5. Наукові підходи до визначення поняття тіньової економіки.
6. Сучасний стан тіньової в Україні та окремих зарубіжних країнах.

План практичного заняття

1. Загальна характеристика нелегальних ринків.
2. Особливості формування та розвитку нелегальної торгівлі в Україні.
3. Особливості приватних нелегальних ринків.
4. Напрямки мінімізації незаконної торг

План індивідуально-консультаційної роботи

1.Правові заходи протидії тіньовій економіці.

2. Особлива роль контролю при виявленні та попередженні тіньової економічної діяльності.

3. Значення адміністративно-правової профілактики тіньової економіки.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Негативні та позитивні сторони розвитку тіньової економіки.
2. Види контролю за тіньовою економікою.
3. Програма дій по боротьбі з тіньовою економікою з метою зміцнення безпеки держави.
4. Особливості діяльності антикорупційних органів в умов

Рекомендована література: [5; 6; 9; 15; 17]

Тема 2. Тіньова економічна діяльність як загроза національній безпеці

План лекційного заняття:

1. Загальна характеристика причин розповсюдження тіньової економіки в Україні (історичний аспект).
2. Особливості причин розповсюдження тіньової економіки в Україні сьогодні.
3. Місце тонізації економіки в системі загроз національній безпеці України в економічній сфері та передумови формування правової протидії.
4. Вплив адміністративно-правового регулювання на економіку.
5. Інституційні зміни системи контролюючих органів, як запорука підвищення якості надання державних послуг та ліквідації можливості суб'єктивізму та корупції у роботі контролюючих органів.

План практичного заняття

1. Удосконалення організації публічних закупівель у напрямі детінізації економіки.

2. Оцінка ключових тенденцій тіньової економіки.
3. Зарубіжний досвід детінізації економіки та перспективи його впровадження в Україні

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Причини зародження та розвитку тіньової економіки.
2. Методи оцінки тіньової економіки.
3. Особливості формування та розвитку нелегальної торгівлі в Україні.
4. Економічні причини формування і розвитку терористичних організацій.
5. Регіональні моделі економіки тероризму.
6. Мафія як загроза фінансово-економічній безпеці держави.
7. Програма дій по боротьбі з тіньовою економікою.
8. Соціально-економічні наслідки тіньової економічної діяльності та шляхи її мінімізації

Рекомендована література: [5; 6; 9; 15; 17]

Тема 3. Нормативно-правове регулювання детінізації економіки.

План лекційного заняття

1. Формування нормативно-правового забезпечення протидії тінізації економіки.
2. Спеціальні нормативно-правові акти, метою прийняття яких є «протидія» тонізації економіки.
3. Нормативно-правові акти, які регулюють проведення окремих заходів за напрямом протидії правопорушенням.
4. Проблеми та недоліки нормативно-правового забезпечення формування й реалізації державної політики.

План семінарського заняття

1. Класифікація тінізації протидії тінізації економіки.
2. Окремі напрямки діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення економічної безпеки.
3. Органи державного контролю, як суб'єкти протидії тініації економіки.
4. Правовий статус Служби безпеки України як тінізації протидії економіки.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Роль прокуратури в процесі протидії тінізації економіки .
2. Значення контролюючих органів у забезпеченні реалізації державної політики в сфері протидії тінізації економіки .
3. Діяльність громадських організацій щодо забезпечення економічної безпеки.

Рекомендована література: [5; 6; 9; 15; 17]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Тема 4. Адміністративно-правовий статус суб'єктів протидії тіньовій економіці

План лекційного заняття

1. Поняття суб'єктів адміністративно- правового забезпечення протидії тонізації економіки.
2. Види суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії тінізації економіки.
3. Характеристика окремих суб'єктів, що формують державну політику

протидії тінізації економіки.

4. Характеристика центральних органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення протидії тонізації економіки.

План практичного заняття

1. Відмивання коштів отриманих злочинним шляхом і тіньові операції пов'язанні з цим.
2. Схеми ухиляння від оподаткування

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Загальна характеристика організованої злочинності.
2. Економічна історія організованої злочинності 12м.1212ації12м та в Україні.
3. Трансформація процесів організованої злочинності в Україні.
4. Економіка організованої злочинності.
5. Транснаціональна організована злочинність.
6. кономічні методи боротьби з проявами організованої злочинності

Рекомендована література: [4; 6; 10; 25; 33]

Тема 5. Сутність, зміст та поняття адміністративно-правових та інших заходів протидії тінізації економічних відносин та їх співвідношення.

План лекційного заняття

1. Поняття адміністративно-правових засобів протидії тонізації економіки.
2. Співвідношення адміністративно-правових засобів протидії тонізації економіки та засобів забезпечення законності.
3. Поняття адміністративно-правових заходів протидії тонізації економіки.
4. Значення адміністративно- правових засобів та заходів протидії тінізації економіки у системі забезпечення економічної безпеки країни.

План семінарського заняття

1.Визначення та характерні ознаки "білої" тіньової економіки.
2.Корупція як основна форма прояву "білої" тіньової економіки.
3.Відмивання коштів отриманих злочинним шляхом і тіньові операції пов'язанні з цим.
4. Загальна характеристика організованої злочинності.

План практичного заняття

1. Тероризм як елемент сучасної світової системи.
2. Економічні причини формування і розвитку терористичних організацій. Джерела фінансування сучасних терористичних організацій.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Сутність неформальної економіки, її відмінності від інших видів тіньової економіки.
2. Причини виникнення і масштаби неформального сектору національної економіки.
3. Основні економічні характеристики неформального бізнесу.
4. Економічні теорії "неформальності".
5. Неоінституційний підхід до аналізу неформальної економіки.

Рекомендована література: [2; 6; 8; 14; 17]

Тема 6. Характеристика окремих видів адміністративно-правових заходів детінізації економіки.

План лекційного заняття

1. Контроль та його різновиди як адміністративно- правові заходи протидії тінізації економіки.

2. Аудит як адміністративно- правовий захід протидії тінізації економіки.
3. Види адміністративно- правових заходів протидії тінізації економіки.
4. Співвідношення адміністративно- правових засобів протидії тонізації економіки та засобів протидії корупції, легалізації доходів, одержаних протиправним шляхом.

План семінаського заняття

1. Пріоритетність завдань реформування публічного адміністрування у системі національної безпеки.
2. Недержавні органи протидії тіньовій економіці. Роль Торговельно- промислової палати у забезпеченні протидії тіньовій економіці.
3. Порівняльна характеристика санкцій за кримінальні, адміністративні та фінансові правопорушення у сфері економіки.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Неправові (організаційні) форми протидії тіньовим економічним проявам.
2. Впровадженням нових інформаційних технологій у профілактику тіньовій економіці.
3. Особлива роль адміністративного примусу, не пов'язаного із відповідальністю у протидії тіньовій економіці.
4. Загальна характеристика засад реалізації податкової політики в Україні. Визначення поняття дерегуляції економіки.

Рекомендована література: [2; 7; 23; 37; 40]

Тема 7. Адміністративно-правова профілактика тінізації економіки.

План лекційного заняття

1. Поняття та види адміністративного правопорушення у сфері економіки.
2. Види заходів адміністративної відповідальності серед інших заходів
3. Розвиток та вдосконалення заходів адміністративної, фінансової та кримінальної відповідальності у протидії тонізації економіки.

План семінарського заняття

1. Суб`єкти державної політики детінізації.
2. Мета, завдання та способи детінізації економіки.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Особливості детінізації окремих видів тіньової економічної діяльності.
2. Адміністративно-правові заходи протидії тіньовій економіці: загальна характеристика.
3. Суб'єкти адміністративно-правової протидії тіньовій економіці, їх поняття та види.
4. Правові заходи протидії тіньовій економіці.

Рекомендована література: [2; 6; 8; 14; 17]

6.ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Значення адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері економіки у процесі протидії детінізації економіки.
2. Значення адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупціює у процесі протидії детінізації економіки..
3. Перспективи вдосконалення інституту адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері економіки у процесі протидії тіньовій економіці.
4. Правовий статус правовоохоронних органів як суб'єктів протидії тіньовій економіці.

5. Правовий статус прокуратури як суб'єкта протидії тіньовій економіці.
6. Правове регулювання методів обчислення обсягів тіньової економіки.
7. Правове регулювання забезпечення системи національної безпеки України та детінізації економіки як її загрози в Україні.
8. Місце тінізації економіки в системі загроз національній безпеці України в економічній сфері та передумови формування правової протидії.
9. Вплив кризи державного управління в Україні на тінізацію економіки та наслідки стримування розвитку його процедурного змісту.
10. Адміністративна нормотворчість суб'єктів протидії тіньовій економіці.
11. Стан протидії економічній злочинності та адміністративним правопорушенням у сфері економіки.
12 характеристика діяльності щодо протидії тіньовій економічні діяльності суб'єктами приватного права (нотаріат, адвокатура, тощо) та недержавними установами (охоронні служби, судово-експертні установи, тощо)
13. Роль неурядових організацій у протидії тіньовій економіці (на прикладі, Торгово- промислової палати України).
14. Особливості процедури проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та її місце в системі заходів детінізації економіки. Статистичний, економічний та правовий підхід до визначення та структури тіньової економіки. Їх співвідношення.
15. Тіньова економіка як загроза національній безпеці України.
16. Поняття тіньової економіки у роботах вітчизняних та зарубіжних вчених юристів та економістів.
17. Джерела та причини розвитку тіньової економіки.
18. Класифікація тіньової економічної діяльності та її значення.
19. Сутність державної політики детінізації.
20. Суб`єкти державної політики детінізації.
21. Мета, завдання та способи детінізації економіки.
22. Напрями державної політики детінізації економіки України.
23. Роль фінансової політики в легалізації підприємницької діяльності.
24. Роль податкової політики в детінізації підприємницької діяльності.
25. Роль соціальної політики в детінізації підприємницької діяльності.
26. Особливості детінізації окремих видів тіньової економічної діяльності.
27. Адміністративно-правові заходи протидії тіньовій економіці: загальна характеристика.
28. Суб'єкти адміністративно-правової протидії тіньовій економіці, їх поняття та види.
29. Правові заходи протидії тіньовій економіці.
30. Особлива роль контролю при виявленні та попередженні тіньової економічної діяльності.
31. Значення адміністративно-правової профілактики тіньової економіки.
32. Поняття та зміст профілактики тіньової економіки.
33. Адміністративно-правові засади державного контролю з метою виявлення тіньової економічної діяльності.
41. Ефективність заходів протидії тіньовій економіці: критерії визначення ефективності та реалії сьогодення.

42. Окремі заходи адміністративного примусу в системі правової протидії тіньовій економіці.

34. Діяльність компетентних суб'єктів з припинення тіньової економічної діяльності.

35. Застосування заходів адміністративного відповідальності суб'єктами протидії тіньовій економіці.

36. Координація діяльності суб'єктів профілактики тіньовій економіці.

37. Правові форми участі громадян у профілактиці тіньової економіки.

38. Кадрове забезпечення суб'єктів профілактики тіньовій економіці.

39. Підстави розмежування злочинів у сфері економіки та інших правопорушень (адміністративних, фінансових) у сфері економіки.

40. Реалізація податкової політики та митної політики в Україні та її вплив на детінізацію економіки.

41. Державна політика у сфері міграції та на ринку праці та її вплив на детінізацію економіки.

42. Співвідношення понять економіки і право, економіки та «тіньвої економіки».

43. Інституційні зміни Державної фіскальної служби, характеристика їх змісту.

44. Вплив кризи державного управління в Україні на тінізації економіки.

45. Пріоритетність завдань реформування публічного адміністрування у системі національної безпеки.

46. Недержавні органи протидії тіньовій економіці. Роль Торговельно- промислової палати у забезпеченні протидії тіньовій економіці.

47. Порівняльна характеристика санкцій за кримінальні, адміністративні та фінансові правопорушення у сфері економіки.

48. Неправові (організаційні) форми протидії тіньовим економічним проявам.

49. Впровадженням нових інформаційних технологій у профілактику тіньовій економіці.

50. Особлива роль адміністративного примусу, не пов'язаного із відповідальністю у протидії тіньовій економіці.

51. Загальна характеристика засад реалізації податкової політики в Україні. Визначення поняття дерегуляції економіки.

52. Особлива роль контролю при виявленні та попередженні тіньової економічної діяльності.

53. Значення адміністративно-правової профілактики тіньової економіки.

54. Поняття та зміст профілактики тіньової економіки.

55. Міждиплінарний характер тіньової економіки.

7.РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

денна форма навчання

Модулі	**Змістовний модуль 1**			
Загальна кількість балів за модулем №1	25			
Теми	**Т.1**	**Т.2**	**Т.3**	
Семінарське заняття	3		3	
Практичне заняття	5	5		
Індивідуально-консультаційна робота	4			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи			
Модульна контрольна робота	5			
Модулі	**Змістовний модуль 2**			
Теми	**Т.4**	**Т.5**	**Т.6**	**Т.7**
Семінарське заняття		2	2	
Практичне заняття	3	3		5
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи			
Модульна контрольна робота	5			
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5			
Загальна кількість балів за модулем №2	25			
Допуск – 50				
Диференційований залік – 50				
Загальна оцінка з курсу – 100				

заочна форма навчання

Модулі	**Змістовний модуль 1**			
Загальна кількість балів за модулем №1	25			
Теми	**Т.1**	**Т.2**	**Т.3**	
Семінарське заняття				
Практичне заняття	10			
Індивідуально-консультаційна робота	5			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи			
Модульна контрольна робота	10			
Модулі	**Змістовний модуль 2**			
Теми	**Т.4**	**Т.5**	**Т.6**	**Т.7**
Семінарське заняття				10
Практичне заняття				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи			
Модульна контрольна робота	10			
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5			
Загальна кількість балів за модулем №2	25			
Допуск – 50				
Диференційований залік – 50				
Загальна оцінка з курсу – 100				

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

Максимальна кількість балів отриманих здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить для денної форми навчання (2)3 бали для заочної форми навчання 10 Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Таблиця 7.1

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях денна/заочна форма навчання

Критерії оцінювання	Кількість балів денна/заочна
Оцінюється робота здобувала, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	(2)3/5
Оцінюється робота здобувача, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	2/5
Оцінюється робота здобувача, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1/2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів денної форми навчання 0 до 10 заочної форми навчання.

денна/заочна форма навчання

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання денна/заочна
Теоретичні питання	1/ 2
Тестовий блок	3/3
Практичні завдання	1/5
Всього	5/10

Таблиця 7.3

Шкала оцінювання індивідуально-консультаційної роботи здобувачів вищої освіти денна/заочна форма навчання

Критерії оцінювання	Кількість балів денна/заочна
Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовлення по ньому презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.	4/5
Послідовність, логічність написання реферату, але без підготовлення презентації.	2/3
Не написання реферату та презентації по ньому.	0

Таблиця 7.4

Кретерії оцінювання практичної роботи здобувачів вищої освіти денна/заочна форма навчання

Критерії оцінювання	Кількість балів денна/заочна
Практичне заняття складається з теоретичної підготовки, збіру матеріалу.	(3)5/10
Без теоретичної підготовки та збіру матеріалу.	3/5
Не зробивши роботу.	0

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та підсумкового контролю (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є

отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі диф.заліку.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ Moodle (максимально денна форма до 5 балів заочна до 10 балів).

Неформальна освіта

Таблиця 7.4

Шкала та критерії перезарахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни)

денна/заочна форма навчання

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
4/5	Індивідуально-консультативна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (2 кредит ECTS) або більше	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-osvita
(2)3/10	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою семінарського заняття	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Prometheus, YouControl Academy тощо.
(3)5/10	Практичні	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою практичного заняття	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-osvita
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради (далі ВВР). 1996. N 30. – 20м.. 141.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-V // Верховної Ради України (ВВР). 2011. N 13-14. 20м..112.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/
4. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 17.12.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029
5. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 28.04.2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-IX.
6. Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020": Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. URL : http://www.president.gov.ua/documents/18688.html
7. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241.
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України 26 травня 2015. Року № 287/2015. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/print
9. Тильчик О.В. Адміністративно-правове забезпечення протидії тінізації економіки. Монографія. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 378 с.
10. Адміністративно-правове забезпечення протидії тінізаціїа економіки. О.В. Тильчик: Університет ДФС України, Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 246 с.
11. Tylchyk O., Pluhatar T., Kotukha O. Determinants of shadowing of the economy: the genesis of economic and legal doctrines. Baltic Journal of Economic Studies. №3. 2018. 302-308. (Детермінанти 20м.2020ації економіки: генезис економічних та правових доктрин DOI: 10.30525/2256-0742/2018-4-3- 302-308 WoS)
12. Tylchyk O. Dragan O., Nazymko O. Establishing the ratio of concepts of counteraction to legalization (laundering) of illegally-obtained income and counteraction to the shadow economy: the importance for determining performance indicators of the European integration processes. Baltic Journal of Economic Studies. №4. 2018. 341-346. (Встановлення співвідношення понять «протидія легалізації (відмиванню) незаконно отриманих доходів» і «протидії тіньовій економіці»: значення для визначення показників ефективності процесів європейської інтеграції DOI: 10.30525/2256-0742/2018-4-4-341-345 WoS).

Допоміжна:

13. Правова доктрина України у 5 т. Х.: Право, 2013. Т. 2: Публічно-правова доктрина України / Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.П. Кучерявенко та 20м...; за 20м.ред. Ю.П. Битяка. 864с.
14. Tylchyk V., Jankovska L., Khomysh I. National economic security: an economic and legal framework for ensuring in the conditions of the european integration. Baltic Journal of Economic Studies. Vol 4. № 1. (2018). P. 350-357.
15. Tylchyk V., Bielai S., Morozov I., The innovative approach to the crisis situations monitoring of the social and economic origin that endanger the security of Ukraine. Baltic Journal of

Economic Studies, Vol 4. № 3. (2018). P. 15-21.
17. Тильчик В. Сучасні проблеми правового регулювання податкових відносин як підстава виникнення спорів, що підлягають вирішенню засобами адміністративного судочинства. Науковий вісник публічного та приватного права 2018. №6. Т.2. С.146-151.
18. Тильчик В. Передумови побудови нової моделі вирішення спорів в сфері публічно-правових відносин у вимірі міжнародних стандартів судочинства. Юридичний бюлетень. 2018 №8. С. 264-271.
19. Попович З.О. Податкова реформа як покарання бідних. URL:https://cslr.org.ua/podatkova- reforma-yak-pokarannya-bidnih/.
20. ШтангретА.М. Безпека соціально-економічної системи: теоретичні аспекти / А.М. Штангрет // Наукові записки УАД : наук.-техн. Зб. – Львів : Вид-во УАД. – 2021. – № 3. – С. 50–62
21. Предборський В.А. Економічна безпека держави: монографія. К.: Кондор, 2005. 391с.
22. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави: Докт. Юрид. Наук. Дніпропетровськ, 477 с.
23. ШтангретА.М. Методичні засади здійснення конкурентної розвідки в системі економічної безпеки підприємства /А.М. Штангрет // Науковий вісник НЛТУ України : зб. Наук.-техн.праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2022. – Вип. 23.4. – С. 302-307.
24. Мазур І.І. Детінізація економіки України: теорія та практика / І.І. Мазур. – Київський на- ціональний університет 21м.. Т. Шевченка. –К. : Вид-во ВГЦ Київ. Ун-т. – 2022. – 239 с.
25. ХаразішвіліЮ.М. Тіньова зайнятість та тіньова оплата праці в Україні: оцінки та прог- нози /Ю.М. Харазішвілі // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. –№ 4. – 2021. – С. 171-182.

Інформаційні ресурси Інтернет:

26. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://rada.gov.ua
27. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua
28. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: http://www.mvs.gov.ua
29. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: http://minjust.gov.ua
30. Офіційний веб-портал судової влади України. URL: https://court.gov.ua
31. Офіційний веб-сайт Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme
32. Офіційний веб-сайт Служби безпеки України. URL: http://www.sbu.gov.ua
33. Офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора. URL: http://www.gp.gov.ua
34. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua
35. Національної бібліотеки України 21м.. В. І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua
36. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: http://www.nplu.org

Міжнародні видання:

37. Cassel D. Funkione der Schatten wirtchaft im Koordinations mechanismus Von Markt – und Peanwirtschaften // ORDO. Jahrbuch für die Orduung von Wirschaft und Gesellschaft. – Bd. 37. – 2020. – S. 73-103. Ahumada H., Alvaredo F., CanaveseBenno Torgler A. & Schneider F. The monetary method to measure the shadow economy: The forgotten problem of the initial conditions. Economics Letters (2), 97-99.
38. Arbex M. & Turdaliev N. (2011). Optimal monetary and audit policy with imperfect

taxation. Journal of Macroeconomics (2), 327-340.

39. Carillo M. R. & Pugno M. (2004). The underground economy and underdevelopment. Economic Systems (3), 257-279. 8. Corchón L.C. (1992). Tax evasion and the underground economy. European Journal of Political Economy (3), 445-454.

40. Olson M. The Shadow Economy: Friend or Foe? / M. Olson. – World Development, 2020 –56 p.

41. Інфографіка: тіньова економіка в Європі й Україні. URL: http://forbes.ua/ua/nation/1381353- infografika-tinovaekonomika-v-evropi-j-ukrayini.

42. Baltic States, Balkans, Central Europe Top Black Economy Chart in Europe. URL: http://blogs.wsj.com/emergingeurope/2014/08/28/baltic-states-balkans-centraleuropetop-blackeconomy-chart-in-europe/

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки
від _____20__ р. № ____.

Укладачі:

О.КУРІНСЬКИЙ к.ю.н., завідувач кафедр адміністративного права, процесу та митної безпеки
Т.КАСЯНЮК к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	**Дата засідання кафедри**	**Номер протоколу**	**Підпис завідувача кафедри**	**Підпис гаранта ОП**